

ARCHEOLOGISCH PARK

Zijn het soms de Vikingen geweest, of toch Romeinen,
of anders, daarvoor nog, losse groepen in stamverband,
die voor even in dit omgewoelde land verzeild geraakt
deze omgeving hebben gemaakt tot wat zij is?

Een plek waar bij gebrek aan de eeuwige jachtvelden
die er in lang vervlogen jaren daadwerkelijk waren,
het najagen van wat er allemaal is geweest, nu alleen
nog plaatsvindt in de geest? Ik sta waar eens glas was,

vermoed tuinders, knechten, broeders: voorvaderen
wier bloed, rood en loodzwaar van wie ploeteren moet,
nog doordeseemt in mijn aderen — ze roepen mij aan.

Van alle bloedlichamen die in oorsprong van mijn
voorgangers kwamen, hoor ik het ruisen van een groots
fluisteren; voor iedereen te verstaan die wil luisteren.

*

Alles stroomt en aan de oever van de tijd glijdt wat was,
wat is en zelfs wat ooit nog komen zal, aan ons voorbij.
De zwaluw die daar laag over het water scheert, scheert
daar morgen weer, zoals zij dagelijks die vele jaren heeft

gedaan dat er niemand was om haar te zien. Maar iedere
keer dat zij een vliegje vangt, verdwijnt daarmee een stukje
tijd; van u, van mij. Wat hier vandaag geplant wordt aan
gewas komt terug op de plaats waar jarenlang wat anders

heeft gestaan — zo zal het ooit ons allemaal vergaan.
We ontnemen telkenmale van het leven de verhalen
die er waren en leggen een verse voedingsbodem aan,

waaruit weer nieuwe verhalen ontstaan, maar daar onder
vandaan dringt het voorgoed voorbij verleden zich aan
ons op, alsof het nog niet voorgoed voorbij gegleden is.

*

Je kunt er nog meer lagen overheen aanbrengen, alsof de herinneringen die hier liggen begraven niet bestaan — zoals je paden kunt creëren die meanderen, alsof onze wegen die wij gaan dan automatisch mee veranderen.

(Ga je alsnog halsstarrig rechtdoor, komt het je voor alsof je je juist *dán* in bochten beweegt.) De aarde uit zichzelf is leeg, het zijn onze legendes en verhalen die haar vullen, gelijk legenda's op kaarten onthullen wat we met het blote

oog ook niet altijd kunnen zien, maar zo wel leren weten. De aarde kan niet vergeten, zij weet niet wat vergeten is; wij zijn haar geweten, als wij vergeten wat was, zullen wij

zelf ook worden vergeten. Hoe wanhopig wij ook zoeken, de bodem omwoelen: pas als wij openstaan voor haar verhalen, doet het verleden zich voor ons uit de doeken.

*

Die verhalen maak je niet met bulldozers of draglines;
die maak je met bewoners — die repeterende dagloners
van de tijd — zoals je een toekomst maakt met kinderen.
In de nieuwbouwhuizen verderop wordt al wat verleden

opgebouwd: er wordt geleefd, doodgegaan, gescheiden,
weer getrouwd en stof daalt neer, gestaag, bedekt nu
laag voor laag de dagen die elkaar altijd opnieuw najagen.
De woorden die er worden gesproken, slaan er bij neer.

In de tuinen komen prille herinneringen op aan die keer
dat er wat te herinneren gebeurde, een recente gebeurtenis
die een dag inkleurde waarover sindsdien wordt verteld.

Dagen worden weken, en weken maanden, maanden jaren,
en voor je het weet staat wie nu nog kind is als bejaarde
aan het eind van de herfst een nieuw verleden in te staren.

*

Zo heeft hier die Romein gestaan, die Viking, die tuinder,
die knecht, die broeder, scheerde die zwaluw nog een keer
over dat water. Zo sta ik hier nu, en u: wij allen die straks
weer verder zullen gaan. We laten een stukje van ons leven

achter; sedimenten waarin onze verhalen neer kunnen slaan.
Maar, eerlijk is eerlijk, en nu is nu, de tijd staat in het heden
stil, en het is juist in dit heden dat het verleden even spreken
wil. Deze bodem waarop wij staan, is met onze sentimenten

begaan; toont ons ons leven zoals het ons zal vergaan, neer-
geslagen in concrete beelden, als begraven totempalen tegen
het vergeten. Vergulde momenten van een stukje eeuwigheid,

die met het verstrijken van de tijd tot fossiel geworden zijn
van wat huiselijkheid; een versteende futiliteit die onze levens,
al was het maar voor even, de schijn geeft van iets verhevens.

*

Het is belangrijk, omdat ieder van ons iets dergelijks heeft meegemaakt, het is groots, omdat het aan iedereen raakt, en het is klein en bescheiden, omdat de wind er overheen blaast, die waait en tot storm wordt, donderbui, razernij. De wind

die we vergeten, maar in wiens ruisen we weten dat we heten zoals we heten en waarin we vermoeden dat we uit monde van ons bestaan vergaan tot hoogstens een naam. Dit moment wordt tot monument als je jezelf daarin herkent en je inziet

dat je niet zoveel anders bent dan zij die er waren voordat jij er was. Romeinen, Vikingen, tuinders, knechten, bloedbroeders, parkbezoekers, vaders en moeders — bewoners.

En ieder voor zichzelf als laatste der Mohikanen begaan met de kinderen die hier spelen, de zwaluw die een vliegje vangt, de bewoner die na de herfst een afgerond verhaal verlangt.

Ruben van Gogh

STADSERF

Wat ooit begon met een plan op papier is hier
rondom voltooid. Het erf stak er nooit eerder

zo bij af. Al komt de wereld verderop – dag na dag
opnieuw onaf – tot leven op een scherm, deze berm

is de berm gebleven, dit hek het hek, toegang
tot een haast vergeten plek, waar haast vergeten

raakte in langzaam wegebbende akkoorden,
alsof het tijdloze hier al die tijd al hoorde.

Binnen wordt gewacht en geluisterd, er wordt
gefluisterd over wat er was en wat daaruit

nog voort kan komen. Buiten dendert het verkeer
in een egale brij voorbij. Forensen passeren er

in dagelijkse stromen wat de mensen wilden
bewaren maar verloren. Deze boerderij herinnert

daar jaargetij na jaargetij nog aan: alles blijft
als bevroren achter in een jachtig voortbestaan.

Ruben van Gogh

HUIS VOOR DE PROVINCIE

Ik stond bovenin en overzag de stad, de Stichtse
Lustwarande, rivieren, forten, veen- en graslanden.

Er was geen knop om in te drukken, geen hendel
die je over kon halen; iets anders moest bepalen

hoe al die torens, schoorsteenpijpen en bankgebouwen
in het gareel werden gehouden, hoe iedereen

die hier geboren wordt, opgroeit, leeft en sterft
hier geboren wordt, opgroeit, leeft en sterft.

Het was een wonder. Het verkeer scheurde in brede
banen lappen groen uiteen, bijzonder vormgegeven

stukken landschap lagen er meteen al bij alsof
zij altijd al zo waren welgelegen. Ik bedacht voor even

hoe het coalitieakkoord woord voor woord verwoordt
hoe de nota's rond de richtlijnen in het verlengde

van de zichtlijnen moesten zijn opgesteld
om dit visueel geweld te verzachten tot patronen

van werken en wonen. Ik haalde adem en nam de lift
weer naar beneden, onder een licht geruis van sterren

stapte ik uit in het heden en ik wist: tussen toekomst
en verleden ligt een land, is een stad, staat mijn huis.

Ruben van Gogh

AAN DE RAND VAN DE STAD

woontorens verbannen angstvallig het groen
van de daken, bouwvakkers schreeuwen
elkaar de laatste stand van zaken toe: houdt
het gewas buiten de deur vannacht,
immers, waar gehakt wordt
vallen spanders, weet je nog?
marsmuziek weerkaatst door de straten, vergaat
in het gras, de stad voorbij, ja, de stad voorbij

afgeschermdde veldpartijen, blikjes
cola als fotopropaganda in de sloot,
nauwe wandelpaden, afgezet met
palen en perken, en achter het braakland
het continu gedender van wonen naar
werken, van oorsprong naar dood

ik moet de televisiewereld ingewandeld
zijn, een afgedaalde engel op 1
brengt als dissonante groet
een laatste strohalm te berde
en gaat vervolgens zinderend ten onder,
magistraal, zoals men vroeger zei

waar ben je toch, m'n lief – komt er op
m'n buzzer binnen, verdwaald ben ik,
een vluchteling in niemandsland; een leger
van papier rukt op tussen de bomen,
een eenheid distels hergroepeert zich
rond de stad, en overal is het verboden
om te komen

Ruben van Gogh